

Onko koti ihmisen paras paikka?

Jutta Pulkki
Yliopistonlehtori,
Tampereen yliopisto

Kotona ikääntymisen (ageing in place, AiP) politiikan lähtökohtana on ajatus, että vanhat ihmiset haluavat asua kotona

Tätä ajatusta on vaikea haastaa –
kukapa ei haluaisi asua kotonaan?

**Tätä ajatusta käytetään vahvana
argumenttina AiP -politiikassa –** esim.
suomalaiset kansanedustajat kun he
korostivat kotona asumisen tärkeyttä
osana vanhustalvelulakia [1]

Tätä ajatusta ei ole Suomessa tutkittu
– emme oikeasti tiedä, mitä mieltä
ikäntyneet itse ovat kotona asumisesta
mahdollisimman pitkään (=AiP –
politiikan tavoite)

Kansainvälinen tutkimus koskee vain harvoin iäkkäitä, ja tuloksia on hankala sovittaa Suomeen

Asumiseen ja hoivaan liittyviä toiveita on tutkittu paljonkin maailmalla –

kohdejoukkona usein aikuiset (18+), joilta kysytään (kaukaiseen) tulevaisuuteen liittyviä preferessejä

Tutkimustuloksia on hankala sovittaa Suomeen – ikääntyneiden hoidon

järjestäminen vaihtelee eri maissa, ja toiveet ovat kontekstisidonnaisia

Erytisesti vanhoista vanhimpien, joille asumisen muutokseen ja hoivaan liittyvät asiat ovat ajankohtaisia, kotona asumisen toiveista ei ole juuri tutkimusta maailmalta

Tervaskanto -tutkimuksessa kysyttiin kotona asuvien tamperelaisten 90+ -vuotiaiden asumistoiveita (v. 2018)

Mikä omasta mielestänne olisi teille nykytilanteessa paras asumismuoto?

Vastausvaihtoehdot:

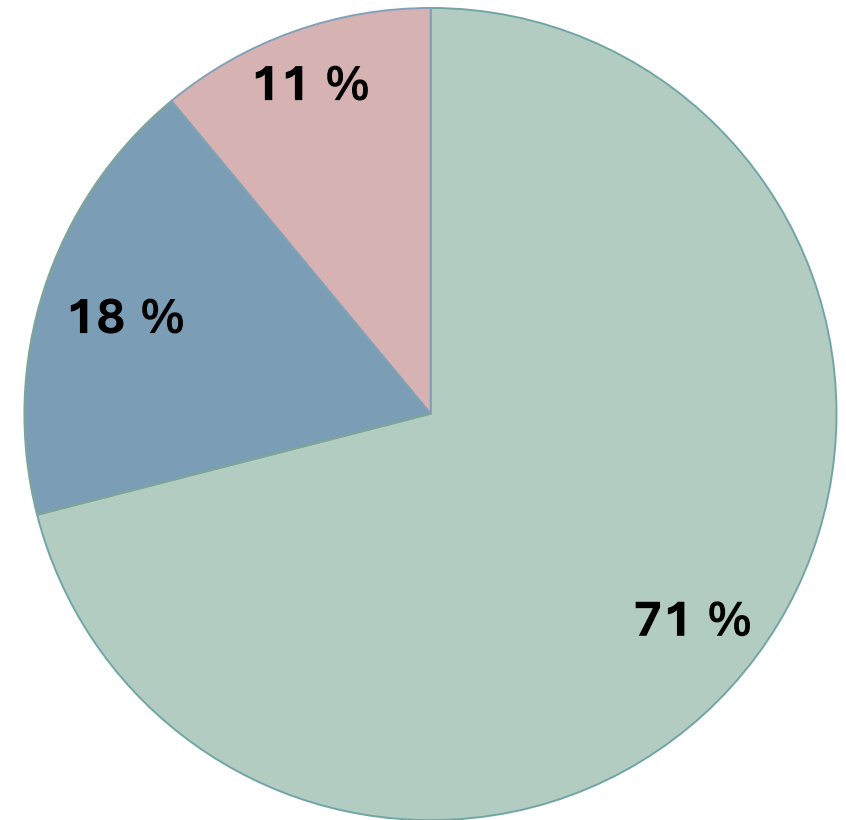
- 1) nykyinen asunto sellaisenaan (=koti)
- 2) nykyinen asunto, jos saisin enemmän apua
- 3) palveluasunto; henkilökunta tavoitettavissa ympäri vuorokauden
- 4) Vanhainkoti (kyselyn hetkellä tällainen oli Tampereella)
- 5) Jokin muu, mikä

→ Tutkimme: **Mitä asumismuotoja 90+ -vuotiaat toivoivat, ja mitkä tekijät olivat toiveisiin yhteydessä?** [2]

Kaikki eivät halunneet asua kotona [2]

Kyselyyn vastanneista kotona asuvista (n=1279)

- 71% halusi asua kotona
- 18% halusi asua kotona, jos saisi enemmän apua
- 11% olisi halunnut asua ympärivuorokautisessa asuinpalvelussa (yhdistetty vastausvaihtoehdot 3 ja 4)

- halusi asua kotona
- halusi asua kotona, jos saisi enemmän apua
- olisi halunnut asua ympärivuorokautisessa asuinpalvelussa tai vanhainkodissa

---

Kotona halusivat asua terveemmät ja toimintakykyisemmät.

Niillä, jotka olisivat halunneet enemmän apua kotiin tai asua ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, oli **useammin liikuntakyvyn ongelmia, masennusta, näkö- ja kuulo-ongelmia, huimausta, väsymystä, yksinäisyyttä ja kipuja.** [2]

Heidän **elämäntyytyväisyys ja itsearvioitu terveys** oli kotona asumista toivoneita **huonompi.** [2]

Lisäksi ne, jotka halusivat muuttaa ympärivuorokautiseen asumispalveluun asuivat **useammin yksin, olivat kotihoidon asiakkaita ja heillä oli useammin dementia ja sydäntauti** kuin heillä jotka olivat tyytyväisiä kotona asumiseen. [2]

Sairaudet ja ongelmat kasautuivat muutosta haluaville.

Enemmän apua tai ympärivuorokautiseen palveluasumiseen toivoneille **kumuloitui** sairauksia ja aistiongelmia, toimintakyvyn ongelmia sekä ikäviä kokemuksia [2]

Asumistoiveet muuttuivat asteittain terveyden, toimintakyvyn ja hyvinvoinnin heiketessä (gradientti): kotona asumiseen tyytyväiset olivat terveimpiä (ym.), sitten tulivat ne, jotka toivoivat kotiin lisää apua ja sairaimpia olivat ne, joiden toiveena oli ympärivuorokautinen palveluasuminen

Analysoimme eri negatiivisten tekijöiden kumulatiivista vaikutusta 3 indeksiin avulla: 1) sairaudet ja aistiongelmia, 2) toimintakyky ja 3) subjektiiviset kokemukset/hyvinvointi (= yksinäisyys, kipu, huimaus, väsymys, tyytymättömyys elämään, itsearvioitu terveys)

Indekseissä laskettiin yhteen yksittäiset muuttujat → suurempi summa viittaa huonompaan terveyteen, toimintakykyyn ja hyvinvointiin.

Indeksit luokiteltiin kolmeen tertiliin, missä 1=vähiten ongelmia/haittoja ja 3=eniten ongelmia/haittoja.

Johtopäätökset

- Kaikki vanhat ihmiset eivät halua asua kotona.
- Mitä enemmän erilaisia ongelmia oli, sitä todennäköisemmin vastaajat halusivat saada enemmän apua kotiin tai muuttaa ympärivuorokautiseen asumispalveluun. → Toiveet eivät ole satunnaisia, perustuvat tarpeeseen
- Yli 90-vuotiaat ovat eniten hoitoa tarvitseva ja nopeasti kasvava ryhmä, jonka pääsy pitkäaikaishoitoon on jo nyt heikentynyt eniten → miten varmistamme turvallisen ja toiveiden mukaisen kotona asumisen nyt ja jatkossa?

Kiitos!

jutta.pulkki@tuni.fi

Lähteet

(1) Pulkki J & Tynkkynen L-K (2020) ***Misunderstanding home: Exploring depictions of home in old age policy decision-making.*** International Journal of Ageing and Later Life, 14(1)

(2) Pulkki Jutta, Jylhä Marja, Aaltonen Mari & Enroth Linda. ***Is home always the best place to live? The preferences for living and long-term care arrangements among the community-dwelling oldest old in Finland.*** (not published)

